

E D E B İ Y A T / A N I

Paris Bambařka

Cüneyt Ayrat

Paris Bambařka

Saint Paul Sokağı'nın oralarda gezinirken bir vitrine gözüm takıldı. Mağazadan içeri girdiğimde, birdenbire kırk beş yıl öncesine, hatta belki de benim bilmediğim, yaşamamış olduğum bambaşka bir Paris'e gidiverdim.

Au Petit Bonheur La Chance, 13 Rue Saint Paul!

Bu, yeni Paris kitabımı yazmaya başladığım defterimi oradan aldım. Otuz kırk yıl öncesinde Fransız okullarında öğrencilerin derslerini yazmış oldukları defterlerden biri, sayfaları sararmış.

Sigarayı, tütün sararak içtiğim için, sarılmış sigaraları koyabileceğim bir kutu arıyordum, orada buldum.

Amazones sigarasının teneke kutusunun üzerinde dört Frank'a satıldığı yazıyor. Benim yetişemediğim sigaralardan olmalı, anımsamıyorum bu adı.

Boyards sigarasını lacivert paketinde anımsıyorum. Sert bir sigaraydı, kara tütün, filtresizdi, bir de sarı, mısır kâğıdından olanı vardı. Dudağın sol kenarına ilıştirilirdi bu, diğeri sigaralara göre daha kalın olan sigara ve orada yanıp sönerdi.

Bir de Celtique sigarası vardı, Boyards'a paramız yetmediğinde alırdık. Gouloise ve Gitanes bugüne kadar geldiler gelmesine ama ne eski görüntüleri kaldı ne de eski "havaları".

Bizim için kendilerinde her türlü kararı alma özgürlüğünün onlarda olduğunu sanan yöneticiler, pek çok şeyin bozulmasına neden oldukları gibi, bu türden anılarımızın da canına okudu.

İlk karımla tanışmamızda etkili olan, onun da benim de

Gitanes sigarası içiyor olmamızdı. Sigara bizim gençliğimizin önemli bir ayrıntısı, ahablığın bir bağlantısıydı, şimdiyse itilip kakılmanın simgesi olup çıktı.

Paris'te insanlar sigara içmeyi sürdürüyor!

Amerikalı yaşam biçimine özenen pek çok ülke gibi, Fransa'da da kapalı yerlerde sigara içilmesi yasaklanınca, o güzelim kafelerin iç mekânları bitti, onların yerini, ısıtılmış teraslar aldı. İçerleri de sigarasız yaşayanlara, steril yaşantılara kaldı.

Oysa Paris kafelerinin iç alanları, hem kuruldukları yılları yansıtır hem de tarihten pek çok anıyı bugüne taşır.

“Edebiyat Kahveleri” olarak anılan pek çok kafede 19. ve 20. yüzyılın edebiyat ve düşünce akımları konuşulmuş, sanat eleştirileri yapılmış ve yaşanmış. Yer yer bugün de devam eden, sürdürülmek istenen bu davranış, eski etkiyi yapabiliyor mu? Bunu belki de zaman gösterecek...

Ünlü ressamlar, şairler, yazarlar, modacılar, müzisyenler oturmuş bu kafelerde; hem yaşatmakta oldukları akımları tartışmışlar, hem itişip kakışmışlar, hem de sevgilileriyle koklaşmışlar...

Kendi adıma bu kafelerde, 2000 yılına girerken Paris'in darmaduman olacağı kehanetinde bulununan modacı Paco Rabanne'le 2019 yılının başında ölen modacı Karl Lagerfeld ile, Café de Flore'un karşısındaki ünlü Drugstore'u satın alıp kendisine giyim mağazası açarak Saint-Germain Bulvarı'ndaki tatsız değişime katkı sağlayan modacı Giorgio Armani ile çektiği genç kız fotoğraflarındaki modelleri yıllar sonra cinsel taciz suçlamasında bulununca, bu saçmalığa dayanamayıp intiharı yeğleyen fotoğraf sanatçısı David Hamilton'la tanışmıştım; Café de Flore'un kapısını bir kış gününde açtığımda karşıma çıkan Charlotte Rampling'le canlı canlı ilk kez orada karşılaştım.

Yıllardır, hemen her gün Café de Flore'da oturan arkadaşım Doğan Sumar'la oradaki buluşmalarımızda, bana gelip

geçen ünlü işadamlarını, ünlü yazarları ve televizyon ünlülerini gösteriyor ama çoğunu tanımadığım için, buraya adlarını yazamıyorum. Aslında, tanımak ve bilmek de istemiyorum açıkçası. Yaşadığın yerin yabancı kalmanın ayrı bir gizemi olduğuna inanıyorum nedense.

Bu kafeler arasında en bilinenleri Café de Flore, Café deux Magots, Café Bonaparte, Saint-Germain'de olanları. Bunların en çok övündükleri müdavimleri arasında Jean-Paul Sartre ve Simone de Beauvoir var, çünkü bu ikili Café Bonaparte'ın bulunduğu binada da yaşamışlar ve hemen her gün, bu üç kafeye gelip oturmuşlar.

Paris'te, özellikle edebiyatçıların devam ettiği kimi kafe ve *brasserie*'ler de Montparnasse Caddesi'ndedir. Le Select, La Coupole ve La Closerie des Lilas bu caddenin ünlüleridir.

Saint-Michel Bulvarı'nı kesen sokaklardan birine bakan Le Rostand kafesinde de kimi yazarların genç sevgilileriyle buluştuğunu duymuştum; gözümle görmediğim için, rivayet edilen yazarların adlarını buraya yazmayayım. Le Rostand'ın frambuazlı pastasının çok lezzetli olduğunu yazmakla yetinmek daha iyi.

La Closerie des Lilas'da II. Abdülhamid'in İstanbul'undan usanıp kaçan şair Yahya Kemal Beyatlı'nın oturmuş olduğu masada adı yazılıdır. Ama benim bildiğim, "Endülüste Raks" şiirinin yazarı, burada dokuz yıl (1903-1913) yaşamış olmasına karşın, Paris üzerine, pek de bilinmeyen bir tek şiir yazmıştır.